

E.C. Dahls hager

Maja Paulsen Skjerdingsstad

II

NTNU AAR4990

Kontekst

E.C. Dahls hager
Maja Paulsen Skjerdingsstad

Innhold

Introduksjon	7
Historisk kontekst	13 - 39
Området	
Mønster	
Fremtidig kontekst	41 - 57
Strategi	
Urbant potensiale	
Tomt	59 - 67
Reinaområdet	
Nettverk	69 - 85
Urban undersøkelse	
Et forsøk	

Klimakrise peker i retning av at forbrukersamfunnet ikke kan utvikle seg på samme måte i det uendelige, og at vi er nødt til å søke en holdningsendring. Det samme gjelder urban vekst, hvor den arkitektoniske tilnærming må respondere på utfordringen og i større grad inkludere det som allerede er. Dette gjelder ikke bare gjenbruk av eksisterende bygningsmasse, men også gjenbruk i en større skala. Vi må søke arkitektoniske ideer som tar vare og bygger videre på det vi allerede har - som bygger videre på vår historie. Å se på potensialet i å gjenbruke eksisterende urbane fragmenter kan sees som en måte å tilnærme seg byens arkitektur som en type "bricolage", og en måte å forstå byens interiør og sammenhenger. Hele byen er et lappeteppe av arkitektoniske spilleregler, vi må bare finne rett måte å videreutvikle de på. Dette vil fremdyrke en steds karakter og unikhet til hvert enkelt nabolag, landskap og by.

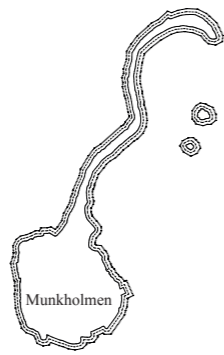
Nyhavna er et industriområde hvor det foregår en prosess hvor man ønsker å omregulere bydelen til å kunne bli en del av byen med sentrumsformål. Bydelen kommer i løpet av de neste årene til å gjennomgå store endringer. Med det i tankene er det nå viktig å dokumentere stedet slik det er og samtidig prøve å forstå de urbane fragmentene. Dokumentasjonen av stedet er et forsøk på å skape en større forståelse av området, ikke bare bygningsmassene i seg selv. Gjennom å bevare og forstå kan man mer skånsomt skape en fremtidig plan som bygger videre på det som allerede er.

"Bricolage"

fra kunst: konstruksjon / sammenstilling av ting/objekter som hender å være tilgjengelig på stedet

*Learning from the existing landscape is a way of being
revolutionary for an architect.*

- Learning from Las Vegas

Historisk kontekst

I Trondheim ble det innført murtvang i 1845 på grunn av flere bybranner. Alle hus innenfor bygrensen måtte oppføres i mur. Utenfor byen gjaldt ikke reglene, og trehus ble oppført utenfor bygrensen på samme måte som i datidens Kristiania. Nedre del av Lademoen, kalt Kolonien, også Nerlamoen ble den viktigste arbeiderforstaden. Det ble en kombinasjon av selvbygging, privat spekulasjonsbygging og filantropiske prosjekter. Felles for de alle var at bolig- og leveforholdene var svært dårlige. Lademoen ble en del av Trondheim by i 1893, noe som da også medførte murtvang. Leiegårder som da ble oppført, preger området også i dag.

På slutten av 1800-tallet vokste også havne- og industriområdet Nyhavna frem. I 1937 ble det utarbeidet en ny havneplan for Trondheim, hvor man etablerte nedre elvehavn med Pir I og Pir II. Under 2. Verdenskrig bygget tyskerne ytterligere på Nyhavna, med blant annet ubåtbunkerne Dora I og Dora II. I 1943 ble området bombet av amerikanske fly. Dora-byggene holdt seg, men mange andre bygg i området ble hardt skadet.

1904

1937

1964

Tidlig type arbeiderbolig

År:	fra midten av 1800-tallet
Materialitet:	Trebebyggelse
Høyde:	2 - 3 etg
Dybde hovedhus:	6 - 8 m
Dybde bakgårdshus:	3 - 4 m
Gate + forhage:	14 m
Bakgård:	5 m

Møllenbergtypologien

År:	fra slutten av 1800-tallet
Materialitet:	Mur og tre
Høyde:	2 - 3 etg
Dybde:	6 - 10 m
Hovedgate:	15 m
Halvprivat gate:	5 - 6 m
Bakgård:	4 - 6 m

Leiegårder

År:	fra slutten av 1800-tallet
Materialitet:	Pusset mur
Høyde:	4 - 5 etg
Dybde:	10 - 14 m
Gate:	12 - 15 m
Bakgård:	14 - 80 m

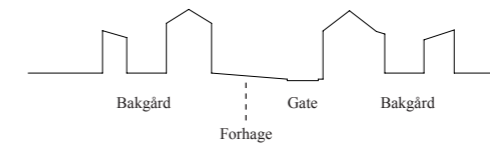
Industribygg

År: fra begynnelsen av 1900-tallet
Materialitet: betong, stål og mur
Høyde: varierende etasjehøyde, men gjerne noe høyere en boligbebyggelsen.

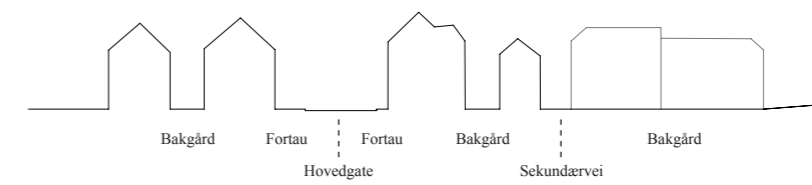

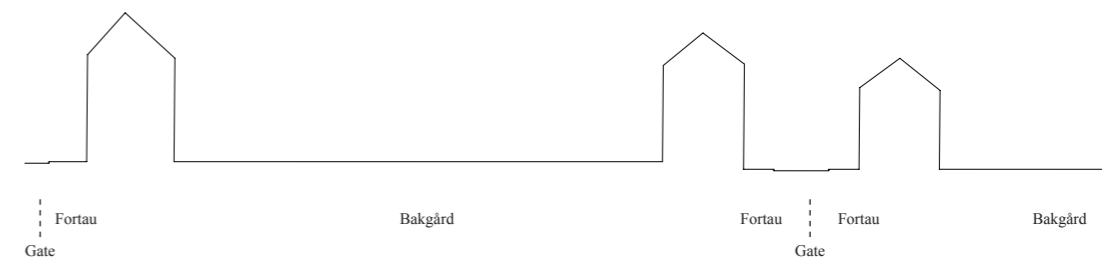
Tidlig type arbeiderbolig

Møllenbergtypologien

Kvartalsbebyggelse

Dagens kontekst

Verneverdige bygg

- Bygg som er på liste over bevaring.
- Bygg jeg i tillegg tenker det er interessant å ta vare på, eller som burde bevares av andre grunner.

Nyhavna er i dag et område i utvikling. I kommuneplanen som ble vedtatt i 2016, ble det åpnet for byutvikling av området. Målet med planen er å sikre langsiktige strategier og rammer for omdanningen av Nyhavna fra industrihavn til sentrumsformål. Å videreutvikle, samt beholde Nyhavnas unikhet, er noe kommunen vektlegger som kriterier for utviklingsstrategiene.

Det jobbes i dag med ulike byplanforslag, samt utvikling av strategier og handlingsplaner for ulike tiltak som kan bidra til å gjøre Nyhavna til en attraktiv bydel midlertidig og på lengre sikt. Det er stort engasjement knyttet til hvordan bydelen kan brukes, og allerede i dag er det en rekke initiativer og arrangementer for å aktivisere og kultivere bydelen. I arbeidet med å bevare en fremtidig kulturell viktighet til stedet er det planlagt en kulturakse som strekker seg fra solsidan, gjennom Nyhavna, og som kobler seg opp til ladestien.

Næringslokaler kan gi en indikasjon på hvilke gater som er mer rustet for å være større urbane gater. Å bygge videre på slike gater er å jobbe med et eksisterende potensial i byen. Det gamle og det nye kan på denne måten forsterke hverandre og underbygge følelsen av et helhetlig bybilde.

Tomt

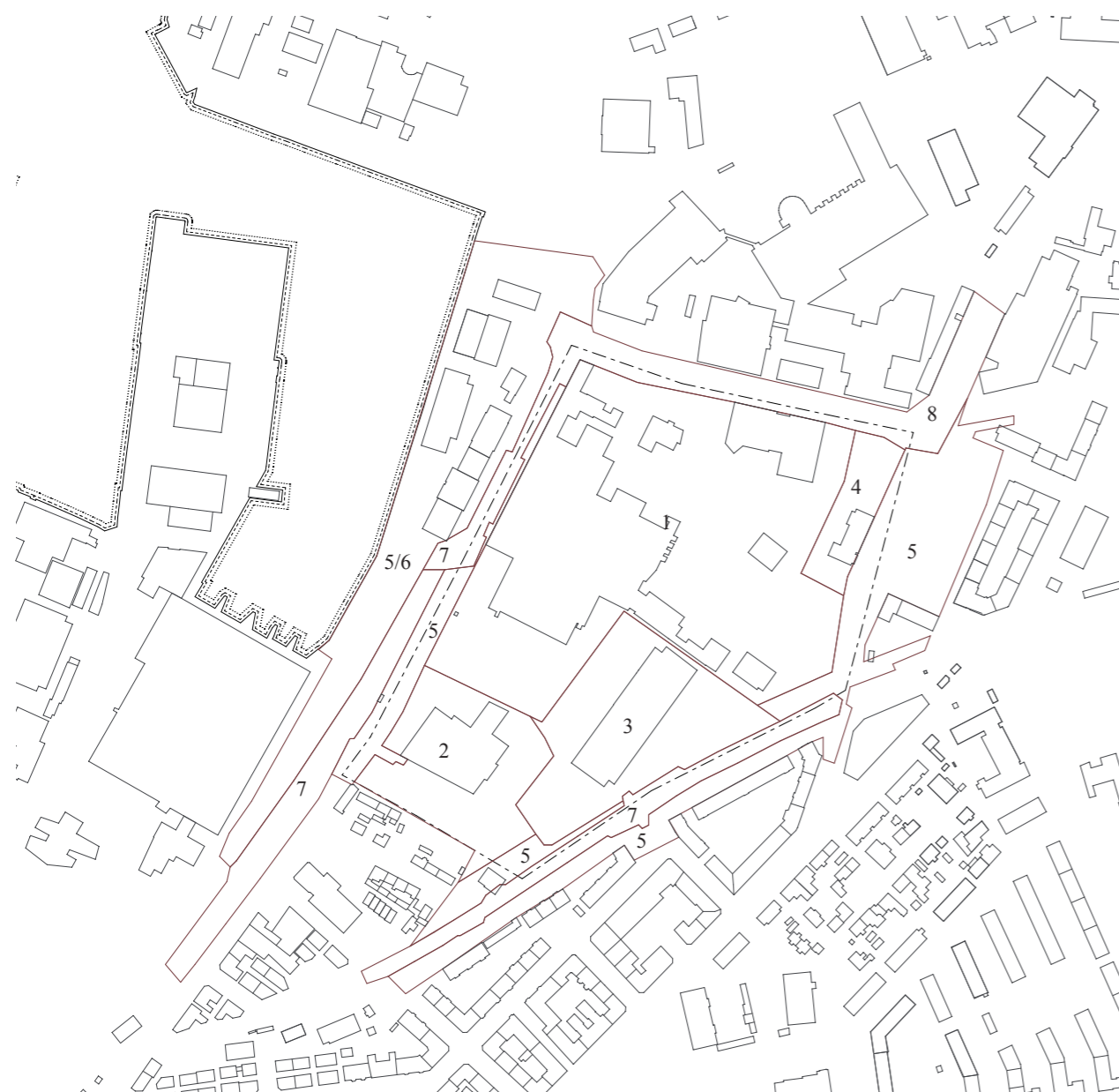
Området jeg har valgt å ta for meg i denne oppgaven består i dag i all hovedsak av industribygg og asfaltlandskap. Det jobbes i dag med planarbeider for området hvor man ønsker å omregulere og legge til rette for et boligområde med innslag av handel og kulturbasert næring. I reguleringsbestemmelser legges det vekt på at ny bebyggelse skal ha høy arkitektonisk kvalitet, og spille på lag med eksisterende og planlagte boligområder i nærheten. Samtidig skal bebyggelsen tilføre området nye kvaliteter. Det skal tilrettelegges for en variert befolkningssammensetning, hvorav barnefamilier understrekes. Dette innebærer å vurdere ulike type boformer og leilighetstyper.

- 1 **E.C. Dahls Bryggeri**
Lokalene tilhørte opprinnelig Aktiebryggeriet som ble stiftet i 1899. I 1966 ble Aktiebryggeriet og E.C. Dahls fusjonert, og heter i dag bare E.C. Dahls bryggeri. Bryggeriet har i dag flyttet deler av driften, og trenger ikke lenger like mye plass som tidligere.
- 2 **Strandveien 41**
Arbeidslokalene til Ausund maskinering AS, som leverer Dreie- og frese tjenester.
- 3 **Strandveien 43**
Bygget var opprinnelig et industribygg fra midten av 50-tallet, men ble i 2011 delvis ombygget til kontorlokaler.
- 4 **Jarleveien 4**
Ble i 1920 bygget for industriformål som Lade fabrikker. I dag brukes bygget til et service- og kontorbygg.

Eiendomsforhold

- 1 Ringenes
E.C. Dahls Eiendom AS
- 2 Strandveitsikten AS
- 3 Strandveien 43 KS
- 4 Dora
Jarleveien AS
- 5 Trondheim Kommune
- 6 Trondheim Havn
- 7 Bane Nor SF
- 8 Trøndelag Fylkeskommune

Nettverk

Dagens veinett

- Kjørbare veier
- Gangvei
- Toglinje

I et forsøk på å forstå tomten bedre, men samtidig utfordre den, har jeg valgt ut et par forbilder innen bystruktur, og plassert de inn på tomten. Hva kan vi lære av disse bystrukturene, og hvordan er de med på å gi en unikhet til et nabolag? Typologi og urban struktur henger tett sammen, og ved å utfordre begge parametere kan vi søke nye urbane løsninger for byen.

Venezia

Gater i gamlebyen

Forsøket viser en middelalderstruktur hvor byen har fått vokse frem organisk. Gater og plasser vokser frem mellom bygningsmassen. I en slik plan er det fortsatt et hierarki. I en verden hvor ikke bilen skal prioriteres på samme måte som før lenger, kan vi igjen ta frem middelalderorganiseringen. Den gir plass til mange ulike type byrom – både de store og grandiose, men også de små og intime.

Barcelona
Barcelonetta

Tydelig hierarki i gatenettverk med primær og sekundergater. Bygg med henvendelse til to gater, hvor man kan ha aktive fasader mot den ene gaten, og mer private mot den andre.

Savannah

En form for kvartal struktur, også med sekundære veier innad i kvartalet. Interessant med denne organiseringen er også parker som bryter opp og danner grønne rom mellom kvartalene.

Trondheim

Med utgangspunkt i historisk kart

Skisse inspirert av plan for trondheim

1904

Å søke en struktur og et hierarki i byens gater. En måte for bydelen å føye seg til resten av byen på. Det virker naturlig å jobbe med et langt kvartal som baserer seg på en logikk fra den tidlige typen arbeiderbolig. Det to alternativene på neste side er basert på en tanke om det samme kvartalet, men med ulik orientering.

Enten kan man velge å følge logikken som fins på stedet fra før, og føye seg til Svartlamoens orientering. Dette gir i plan en virkning av et helhetlig område, og en videreutvikling av et nabolag til noe større. Det andre alternativet er kvartalene orientert i motsatt retning. Det tar mer avstand fra det som er der fra før, samtidig som det er basert på samme idé.

7

Emerson, Tom, (2012),
Atlas Galway

9

Venturi, Robert, (1972),
Learning from Las Vegas

14

Oversiktskart over Trondheim, (1904),
https://www.flickr.com/photos/trondheim_byarkiv/49237283011/in/album-72157626502678846/

17

<https://snl.no/Nyhavna>

Martnes, Johan-Ditlef og Moe, Ketil, (2018)
Hva er en god bolig?

20

Bunkers i Trondheim, ukjent fotograf (mellom 1968-1969)
<https://www.nasjonalmuseet.no/samlingen/objekt/NAMF.00779.002>

25

Sodemanns gate, ukjent fotograf (1964)
https://www.flickr.com/photos/trondheim_byarkiv/4071603760/in/album-72157633461075518/

47

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9625957f6bf24e429841fe8afe2aa294/nyhavna.pdf>

61

Trondheim kommune, Planprogram (01.10.2018),
Reguleringsplan med konsekvensutredning for Reina,

E.C. Dahls hager

Maja Paulsen Skjerdingsstad
NTNU AAR4990 Masteroppgave i arkitektur
Vår 2020

Veileder: Geir Brendeland

